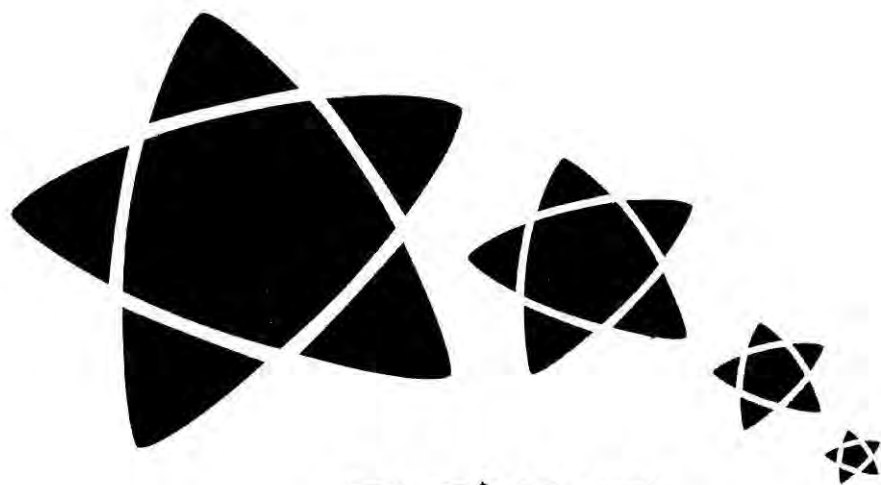

AFGHANISTAN OG KRIGEN MOT TERROR

RØDT

Bli med i Rødt!

Aldri før har menneskeheten rådd over så store ressurser som i dag. Teknologien og kunnskapsnivået setter oss i stand til å produsere, samhandle og kommunisere med hele verden. Samtidig sliter vi med sult, krig og rasering av naturen. Makt og ressurser er grunnleggende urettferdig fordelt.

Vi blir fortalt at det er umulig å gjøre noe med urettferdigheten. Dagens kapitalistiske samfunn blir presentert som evig og uforanderlig. Men det finnes ingen evigvarende samfunnsformer. Gang på gang har vilkårene endret seg, slik at folk har kunnet forandre samfunnet til noe bedre. Gang på gang har selv de mest stabile sivilisasjonene og de sterkeste maktapparatene rast sammen. Heller ikke kapitalismen vil vare evig. Rødts mål er en verden uten undertrykking og utbytting som bygger på solidaritet og rettferdighet. En verden der alle mennesker har like vilkår.

Hver for oss kan vi ikke stå opp mot kapitalismens undertrykking. Bare sammen kan vi endre verden og skape frihet – for den enkelte, for samfunnet og for menneskeheten.

Innhold:

Forord: Norge i krig i Afghanistan, side 4-5

Afghanistan: Historie og framtid, side 6-10

Motivene bak: Hvorfor Afghanistan?, side 11-15

Krigen: Invasjon og okkupasjon, side 16-22

Imperialisme: Den humanitære imperialismen, side 23-30

Alternativer: Soldatene hjem - og hva så?, side 31-35

Utgitt av Rødt, 2008

Skrevet av Vegard Velle og Arnljot Ask

Layout ved Mimir Kristjansson

Alle bilder tatt fra www.sxc.hu

www.roedt.no

Forord:

Norge i krig i Afghanistan

Den norske deltakelsen i krigen og okkupasjonen av Afghanistan fra 2002 vil for fremtiden bli stående som en skamplet i vårt lands historie. Ikke siden i vikingtiden har norske soldater dratt ut i verden i krig for å påføre andre land et styresett som vi definerer som det rette og det beste.

Norge støtter opp om en krig som USA hevder var nødvendig å sette i gang, for å forsvare seg mot framtidige angrep på sin jord. Også norske politikere hevder at det å delta i krigen i Afghanistan er et ledd i å sikre vår egen sikkerhet, at situasjonen i dag er slik at det er nødvendig også for Norge å flytte våre forsvarsgrenser ut i verden. Slik kan angrep og okkupasjon forsvares som forsvar. I realiteten virker denne formen for sikkerhetspolitikk helt motsatt: sikkerheten for både nordmenn og andre blir dårligere.

Afghanistan-krigens siste utvikling er et skremmende eksempel på dette: krigen holder på å spre seg til Pakistan. Ikke bare massakrerer fattige afghanere av høyteknologiske amerikanske droner til milliarder av dollar. Titusener av pakistanere ender opp som flyktninger. Naturlig nok blir folk forbannet på USA og deres egen regjering, kjøpt og betalt med penger og våpen fra

Washington. Ganske skremmende er det å tenke seg hva konsekvensene kan være av en sosial eksplosjon i landet. Makta i Pakistan er ikke bare ustabil, den sitter til alt overmål på atomvåpen.

Et kronargument som brukes for å forsvare norsk krigføring i Afghanistan, er at vi står der for å hjelpe en lovlig valgt regjering i å bygge opp landet igjen. Karzai-regjeringen kom til makten i kjent kolonialistisk stil, ved at vestlige statsledere satte seg ned i Europa (Bonn) høsten 2001 og utpekte en diktator. Senere ble han valgt på en høyst tvilsom måte, etter at USA nektet enhver troverdig motkandidat å stille mot Karzai. Blant annet derfor, men først og fremst fordi folket ikke har fått noe bedre liv etter okkupasjonen, mangler borgerkrigsregjeringen legitimitet.

FN godkjente ikke angrepet på Afghanistan den 7.oktober 2001. De gikk derfor på akkord med sitt eget Charter, når de

etterpå velsigna "Bonn-prosessen" og styret som ble etablert i kjølvannet. FN har latt seg presse av USA til å bli stormaktens lange hånd i Afghanistan. Krigen vil ikke slutte før det settes i gang en "Kabul-prosess", som alle afghanske parter deltar i og sjøl styrer. Hva slags internasjonal assistanse et nytt regime vil ha, må afghanerne bestemme sjøl. USA og alle krigførende parter, Norge medregna, må stille opp med krigserstatninger for den skaden de har påført landet og folket.

Rødt har helt frå starten av, som det eneste norske partiet, vært sterkt i mot Afghanistan-krigen og den norske deltakelsen i den. Alle signaler tyder på at også den kommende regjeringa i Norge, etter valget i 2009, vil fortsette krigføringa. Dette til tross for at et voksende flertall i den norske befolkningen er i mot. Presidentvalget i USA signaliserer heller ikke noe skifte, snarere tvert i mot. Den eneste måten å få Norge ut av

krigen på er derfor å intensivere arbeidet i "Hent soldatene hjem"-kampanjen og på andre måter å mobilisere den folkelige opinionen.

Vi håper det heftet du har foran deg her nå skal være med å bidra til mobiliseringsarbeidet. Dette er en foreløpig utgave som blir spredd på Globaliseringskonferansen. Den vil bli pussa på og forbedra i løpet av ukene etterpå før en endelig utgave foreligger rundt månedsskiftet november – desember.

Oslo, november 2008

Arnljot Ask og Vegard Velle

Afghanistan:

Historie og framtid

Utenriksminister Jonas Gahr Støre og forsvarminister Anne Grete Strøm-Erichsen rettferdiggjør den norske krigsdeltakelsen med at utviklingen peker framover. Norge er, ifølge dem, med på å bygge et samfunn der borte som skal sikre at en ikke vender tilbake til styresettet før krigen starta. De tar feil.

Ikke bare er det feil at pila peker riktig vei på grunnleggende områder (noe vi kommer tilbake til seinere). Det er også totalt bomskudd å måle framtida mot den nære fortida fra 1990-tallsfasen av den nå 30-årige okkupasjonen og borgerkrigen.

Når afghanerne skal bygge opp sitt nye Afghanistan må det være første bud at de får gjøre det på egne premisser. Da er det nyttig for oss som vil solidarisere oss med det afghanske folket, å skjønne at Afghanistan har en historie fra før 1979. Er det ikke rimelig at gjenoppbyggingen av landet knytter an til forsøk på progressive reformer og samfunnsutvikling fra denne delen av historia?

Sentral-Asias veikryss

Afghanistan har opp gjennom historia vært gjenstand for invasjoner fra stormakter som har søkt kontroll over re-

gionen landet ligger strategisk plassert i. Den som har hatt kontroll her har hatt gode muligheter for innflytelse både sørover mot det indiske hav, mot Sentral-Asia og mot Persia/Iran. Landet har gjerne blitt omtalt som «veikrysset i Sentral-Asia», der både vandrende folkeslag har slått seg ned og stormakter har sloss om innflytelse.

Dagens Afghanistan har i tidligere tider vært en del av det persiske riket og har opp gjennom tiden periodevis vært okkupert av Aleksander den store, Dsjengis-khan, Det britiske imperiet og Sovjetunionen – og i dag av den USA-leda koalisjonen som Norge er med i.

Bølger av folkeslag har vandra gjennom regionen og lagt grunnlaget for det lappeteppet av folkeslag og kulturelt mangfold som preger landet. Den største nasjonaliteten i dag er pashtun (42 prosent). Deretter tadsjik (27 prosent), hasar (9 prosent), og usbek (9 prosent).

Durrani-perioden (1746 – 1973)

Den afghanske staten oppstod i 1746 under Durrani-dynastiet, som etablerte monarkiet som styrte landet fram til 1973. Dynastiet hadde sitt utspring i pashtun-befolkningen, som er befolkningsgruppen som har preget utviklingen i Afghanistan helt siden da.

Rivaliseringen mellom de russiske og britiske imperiene preget Afghanistan i det 19. århundret. Begge prøvde å ta kontroll over landet. Britene prøvde to ganger (i 1839-42 og i 1878-80) å skaffe seg direkte kontroll, men ble begge ganger slått tilbake med store tap. Det endte opp med at grensene som i dag gjelder for Afghanistan ble akseptert og at afghanerne skulle rå i eget land, men at britene fikk beholde kontrollen over Afghanistans utenrikspolitikk. Denne beholdt de helt fram til 1919, da kong Amanullah Khan satte i gang den tredje engelsk-afghanske krigen med et angrep mot det britiske India. England ga etter og underskrev Rawalpindi-traktaten 19. august 1919, som så ble afghanernes nasjonaldag.

Amanullah prøvde å gjøre slutt på landets tradisjonelle isolasjon og oppretta diplomatiske forbindelser med de fleste betydelige land. Han var sterkt påvirket av den russiske revolusjonen og Kemal Ataturks modernisering og sekularisering i Tyrkia og bidro med reformer som skulle modernisere landet. Tradisjonelle slør for kvinner ble avskaffet og felles skoler ble innført for begge kjønn. Dermed utfordret han mange stamme- og religiøse ledere. Da den tadsjikiske røverhøvdingen, Bacha-i-Saqao, inntok Kabul i 1929 måtte han abdisere. Tadsjik-høvdingen ble imidlertid raskt nedkjempet og

henrettet og en fetter av Amanullah tok makten med støtte fra pashtunene. Han ble krona som kong Nadir Shah, tok utgangspunkt i reformene til Amanullah Khan, men tilpassa dem en mer gradvis gjennomføring av modernisering. I 1933 ble han myrda, men sønnen, Zahir Shah, tok over tronen og landet gikk inn i en mer stabil periode. Han regjerte helt fram til 1973, med slektninger som dominerende statsministre. Den gradvise moderniseringslinja ble fulgt i ulik grad under de tre statsministrene i denne perioden.

I 1953 ble Mohammed Daoud Khan, kongens fetter og svigerbror, statsminister. Han innleda et nærere forhold til Sovjetunionen for å minske Pakistans innflytelse i Afghanistan. Uenighetene med Pakistan bidro til en økonomisk krise, og han ble bedt om å trekke seg i 1963. Fra da av og til 1973 tok kong Zahir Shah en mer aktiv, direkte rolle sjøl.

Han innførte en liberal grunnlov og et parlament der kongen utpekte en tredjedel av representantene. Folket valgte også en tredjedel og resten ble valgt indirekte gjennom provinssamlinger. Sjøl om Zahirs demokrati-eksperiment produserte få varige reformer, tillot styret dannelsen av uoffisielle partier på både høyre og venstresiden. Blant annet så det kommunistiske Afghanistans Demokratiske Folkeparti (ADFP), som hadde tette ideologiske bånd til Sovjetunionen, dagens lys. I 1967 ble dette partiet splitta i to store rivaliserende fraksjoner: Khalq (mengden) ble ledet av Noor Mohammed Taraki og Hafizullah Amin og støtta av deler av militæret. Parcham (flagget) ble ledet av Babrak Karmal. Denne splittelsen reflekterte både etniske, klasse og

ideologiske delinger innen det afghanske samfunnet og kom til å få betydning i den kommende perioden.

Daouds afghanske republikk (1973–1978)

Daoud mista makta i 1963, mye på grunn av krise i økonomien. Men den vedvarende vanskelige økonomiske situasjonen la også grunnlaget for hans "comeback". Han overtok makta igjen i et militærkupp 17. juli 1973. Kongen flykta da fra landet og Daoud avskaffa monarkiet, oppheva grunnloven av 1964 og erklærte Afghanistan som en republikk med han sjøl som den første president og statsminister.

Han endret ikke de økonomiske og sosiale forholdene i landet, og landet

ble stadig mer ustabil. I 1978 satte ADFP i gang et blodig kupp som endte med at Daoud ble kasta og drept sammen med store deler av sin familie. Taraki, fra Khalq-fraksjonen i ADFP, ble generalsekretær og statsminister i Afghanistans Demokratiske Republik, med sterk støtte fra Sovjetunionen.

Den sovjetiske perioden (1978–1992)

Vi går ikke her nærmere inn på utviklinga under den sovjetiske okkupasjonen, som ble innleda da den røde arme gikk inn i Kabul 25. desember 1979. Sovjet innsatte Babrak Karmal som ny leder.

Mot slutten av okkupasjonsperioden, i 1988, grunnla Osama bin Laden,

som hadde fått støtte fra regjeringene i USA, Pakistan og Saudi-Arabia mot Sovjet, nettverket al-Qaida. Dette skulle utvide motstanden mot Sovjet til hele verden. Da Sovjet endelig ble kastet ut av Afghanistan, i februar 1989, fortsatte de å støtte regjeringen, nå leda av Mohammed Najibullah. CIA og Saudi-Arabia fortsatte på sin side å støtte Mujahedin. Etter at Sovjet kollapset, ble regjeringen til Najibullah kasta 18. april 1992 og Den Islamiske staten Afghanistan ble oppretta. En ny fase i borgerkrigsperiode startet opp.

Krigsherrer og Taliban-styre (1992–2001)

Da Mujahedin inntok Kabul brøt kampene ut mellom ulike militser som hadde samarbeidet under den sovjetiske okkupasjonen. Da deres felles fiende forsvant, kom andre motsetninger til overflaten, og borgerkrigen prega utviklingen. Et islamsk jihad interimråd kom på plass, men kampene mellom de rivaliserende fraksjonene ble forsterket.

Som reaksjon på anarkiet og krigsherrene som herja landet, og mangelen på pashtun-representanter i regjeringen i Kabul, vokste Taliban-bevegelsen frem. Mange av dem var tidligere Mujahedin. De hadde tilknytning til pashtun-områdene på begge sidene av grensen til Pakistan. Det pakistanske sikkerhetspolitiet var med og bygde opp bevegelsen, og Pakistan så seg tjent med at de tok over kontrollen av landet. I bakgrunnen hadde de USAs støtte.

Taliban kastet seg inn i borgerkrigen fra 1994, og allerede i slutten av 1996 tok de kontrollen over Kabul og jagede det som skulle bli Nordalliansen

nordover. De proklamerte da sitt Afghanistans Islamske Emirat. I 1998 kontrollerte de ca 90 prosent av landet. Det var først den USA-støtta invasjonen høsten 2001, i samarbeid med Nordalliansen, som tvang dem på retrett.

Stormaktsrivalisering

Fra Daoud åpna for samarbeid med Sovjetunionen i 1953 ble Afghanistan på nytt dratt tettere inn i kampen mellom stormaktene om innflytelsen i regionen. Og fra da av styrte utenlandske krefter mer og mer av utviklinga i landet. Afghanistan ble dratt inn i den kalde krigen, og inn i spenningsfeltet mellom USA og Sovjetunionens stormaktsambisjoner.

USA greide sammen med sin følgesvenn Pakistan å utnytte frigjøringskrigen i 1989 til å komme i posisjon til å påvirke det nye regimet som skulle etableres når det Sovjet-vennlige falt. Men de kreftene de hadde støtta opp mot Sovjetunionen var langt fra pålitelige støttespillere. Nordalliansen hadde betydelige innslag av krefter som lente seg mot det nye Russland og de Sentral-asiatiske statene nord for Afghanistan. Slik sett var Taliban et bedre kort for USA, etter at de hadde avgjort borgerkrigen på 1990-tallet i sin favør.

USA stolte likevel ikke nok på Taliban til å endre på Afghanistans status i FN etter 1996. Det kunne være nyttig å spille på motsetninger og ha nye "åpninger" ved neste korsvei. Fortsatt ble Nordalliansen anerkjent som Afghanistans regjering. Talibans Afghanistans Islamske Emirat ble aldri anerkjent av flere enn Pakistan, Saudi Arabia og De forente arabiske Emirater.

Det som virket sterkest mot

USAs framtidige innflytelse i Afghanistan under et Taliban-styre var USAs aggresjonspolitikk i Midtøsten. Krigen mot Irak i 1991, med påfølgende groteske sanksjonspolitikk overfor et helt arabisk folk, koblet med støtten til Israels undertrykking av palestinerne, nærte opp under en militant antiamerikansk islamisme. Osama bin Laden og al-Qaida vendte seg etter Irak-krigen i 1991 mot USA. Spesielt var de mistenksomme overfor USAs nye militærleir rett utenfor Mekka.

Til tross for Talibans nære bånd til bin Laden ble de oppvartet og hyllet i Vesten de første åra etter 1996. USA håpte å skape nok stabilitet til at en olje- og gassrørledning kunne bygges gjennom landet. Taliban-ledelsen ble motatt med åpne armer i Houston, hvor de hadde møter med ledelsen i oljeselskapet Unocal. Clinton-administrasjonen stilte seg positive til samarbeidet og sa de «kunne leve med» manglende demokrati og Talibans behandling av kvinner.(1) USAs forhandler, Zalmay Khalidzad, var så sent som i 1998 i Afghanistan og forhandlet på vegne av Unocal.

Vendepunktet kom etter at al-Qaida sprengte de amerikanske ambasadene i Kenya og Tanzania i 1998. USA forlangte da at Afghanistan skulle utlevere Bin Laden. Da Taliban avslo, bombet Clinton-administrasjonen en av al-Qaidas

treningseleirer, og FN innførte sanksjoner i 1999, som seinere ble skjerpet i 2001.

Det gjensto nå bare en utvei for USA til å skaffe seg den kontrollen over landet de var så oppsatt på å få grep om. Bush-administrasjonen arbeidet allerede fra starten av for en invasjon av Afghanistan. Pakistan ble i juli 2001 informert om at invasjonen ville finne sted i oktober. Colin Powell reiste da rundt i Sentral-Asia og forsøkte å samle støtte til en krigskoalisjon (1). Angrepet på New York og Washington i september 2001 ga nye argumenter og begrunnelser for en invasjon, og USA fremsatte på nytt krav om at Bin Laden skulle utleveres. Etter diplomatiske fremstøt fra Pakistan tok Taliban avstand fra angrepet på USA, og tilbød seg å utlevere Bin Laden. Forutsetningen var at USA fremla bevis for Bin Ladens delaktighet i planleggingen av angrepet. USA avviste dette, og forberedelsene til krig fortsatte ⁽¹⁾.

Kilder:

Historiske fakta og saksopplysninger er hentet fra Wikipedia

⁽¹⁾ John Pilger, "The new rulers of the world", Verso, London 2002, s. 110-114.

Motivene bak: Hvorfor Afghanistan?

"I dag konsentrerer vi oss om Afghanistan. Men kampen handler om mer. Alle nasjoner har nå et valg å ta. I denne konflikten finnes det ikke noe mellomstandpunkt."

Dette er ordene til George Bush den 7. oktober 2001, dagen USA angrep Afghanistan. Hva var dette "mer" kampen handlet om? Hva var det som fikk USA til å gå til krig mot Afghanistan?

Den umiddelbare motivasjonen sprang ut av den enorme ydmykelsen 11/9 representerte for makta i USA. Stormaktens globale styringsredskaper har alltid vært en blanding av samtykke og frykt. I Midtøsten var frykt viktigst.

Krigstrompetene måtte derfor gjalle for å vinne tilbake den tapte autoriteten og gjenskape frykten. Noen måtte unngjelde. Et eksempel måtte settes. Folk måtte dø. Valget falt på Afghanistan, som ikke bare var stedet der bin Laden bodde, men som også var så svakt at angrepet mot landet kunne starte raskt.

Taliban-regimet så raskt faren og tilbød å utlevere Bin Laden. Til gjengjeld krevde de at USA dokumenterte Bin Ladens skyld i en rettsal i et muslimsk land. USA ønsket krigen mer enn de ønsket Bin Laden og satte i gang krigen under en måned etter angrepet på Twin

Towers.

Men allerede fra dag to begynte planleggingen av angrepet på Irak og etter det Iran. Problemet med Irak var det ikke var lett å finne noen bånd mellom terrorangrepet i New York City og Saddam Hussein. Dessuten var Irak en litt større utfordring. Afghanistan endte derfor opp som generalprøven på Irak. Men den nye Bush-doktrinen handlet om mer enn gjengjeldelse.

Allerede under George Bush senior sitt presidentskap samlet de "nykonservative" seg rundt den ideelle organisasjonen "Prosjektet for et nytt amerikansk århundre". Målet var å utvide og befeste USAs rolle som verdens ubestridte supermakt i det 21. århundret. For å oppnå dette trengtes ikke bare militær styrkeoverlegenhet.

Utdrag fra NATOs

Vedtatt på toppmøtet i Washington D.C. 23-24.april 1999:

Sikkerhetsutfordringer og risiko

20. Notwithstanding positive developments in the strategic environment and the fact that large-scale conventional aggression against the Alliance is highly unlikely, the possibility of such a threat emerging over the longer term exists. The security of the Alliance remains subject to a wide variety of military and non-military risks which are multi-directional and often difficult to predict. These risks include uncertainty and instability in and around the Euro-Atlantic area and the possibility of regional crises at the periphery of the Alliance, which could evolve rapidly. Some countries in and around the Euro-Atlantic area face serious economic, social and political difficulties. Ethnic and religious rivalries, territorial disputes, inadequate or failed

efforts at reform, the abuse of human rights, and the dissolution of states can lead to local and even regional instability. The resulting tensions could lead to crises affecting Euro-Atlantic stability, to human suffering, and to armed conflicts. Such conflicts could affect the security of the Alliance by spilling over into neighbouring countries, including NATO countries, or in other ways, and could also affect the security of other states.

21. The existence of powerful nuclear forces outside the Alliance also constitutes a significant factor which the Alliance has to take into account if security and stability in the Euro-Atlantic area are to be maintained.

22. The proliferation of NBC weapons and their means of delivery remains a matter

Den umiddelbare motivasjonen sprang ut av den enorme ydmykelsen 11/9 representerte for makta i USA. Stormaktens globale styringsredskaper har alltid vært en blanding av samtykke og frykt. I Midtøsten var frykt viktigst.

Krigstrompetene måtte derfor gjalle for å vinne tilbake den tapte autoriteten og gjenskape frykten. Noen måtte unngjelde. Et eksempel måtte settes. Folk måtte dø. Valget falt på Afghanistan, som ikke bare var stedet der bin Laden bodde,

men som også var så svakt at angrepet mot landet kunne starte raskt.

Taliban-regimet så raskt faren og tilbød å utlevere Bin Laden. Til gjengjeld krevde de at USA dokumenterte Bin Ladens skyld i en rettssal i et muslimsk land. USA ønsket krigen mer enn de ønsket Bin Laden og satte i gang krigen under en måned etter angrepet på Twin Towers.

Men allerede fra dag to begynte planleggingen av angrepet på Irak og et-

strategidokument

of serious concern. In spite of welcome progress in strengthening international non-proliferation regimes, major challenges with respect to proliferation remain. ... (Jfr Iran og Nord Korea)

24. Any armed attack on the territory of the Allies, from whatever direction, would be covered by Articles 5 and 6 of the Washington Treaty. However, Alliance security must also take account of the global context. Alliance security interests can be affected by other risks of a wider nature, including acts of terrorism, sabotage and organised crime, and by the disruption of the flow of vital resources

Principles Of Alliance Strategy

41. The Alliance will maintain the necessary military capabilities to accomplish the full range of NATO's missions. The principles of Allied solidarity and strategic unity remain paramount for all

Alliance missions. Alliance forces must safeguard NATO's military effectiveness and freedom of action. The security of all Allies is indivisible: an attack on one is an attack on all. With respect to collective defence under Article 5 of the Washington Treaty, the combined military forces of the Alliance must be capable of deterring any potential aggression against it, of stopping an aggressor's advance as far forward as possible should an attack nevertheless occur, and of ensuring the political independence and territorial integrity of its member states. They must also be prepared to contribute to conflict prevention and to conduct non-Article 5 crisis response operations. The Alliance's forces have essential roles in fostering cooperation and understanding with NATO's Partners and other states, particularly in helping Partners to prepare for potential participation in NATO-led PFP operations.....

ter det Iran. Problemet med Irak var det ikke var lett å finne noen bånd mellom terrorangrepet i New York City og Saddam Hussein. Dessuten var Irak en litt større utfordring. Afghanistan endte derfor opp som generalprøven på Irak. Men den nye Bush-doktrinen handlet om mer enn gjengjeldelse.

Allerede under George Bush senior sitt presidentskap samlet de "nykonservative" seg rundt den ideelle organisasjonen "Prosjektet for et nytt

amerikansk århundre". Målet var å utvide og befeste USAs rolle som verdens ubestridte supermakt i det 21. århundret. For å oppnå dette trengtes ikke bare militær styrkeoverlegenhet.

Kontrollen over vitale naturressurser var avgjørende, ikke bare for eget økonomisk fundament, men også for å kunne kontrollere potensielle rivaler.

Sovjetunionens sammenbrudd i 1989 var for USA som å få seks på terningen, samtidig som Russland måtte stå

over minst ett kast. Det var startskuddet for en storstilt fremrykking for å ta kontrollen over områder tidligere dominert fra Moskva. Inkludert Øst-Europa, Baltikum og områder i Kaukasus.

Zbigniew Brzezinski, den tidligere nasjonale sikkerhetsrådgiveren under president Carter, gir i boka *The Grand Chess Board (1994)*⁽¹⁾ et innblikk i denne strategien. USA hadde nå en enestående mulighet til å fylle vakuemet etter stormaktens tilbaketrekking. Dette måtte skje relativt raskt, i løpet av 20 år, før Kina eller et revitalisert Russland, kunne blokkere offensiven.

Det hastet derfor å skape redskaper som kunne gjøre jobben. Omformingen av NATO, fra en selvforsvarsallianse til en offensiv angrepsmakt, var løsningen. Prosessen for å få til hamskiftet startet opp allerede i 1991 og ble fullført under Jugoslavia-krigen i april 1999 (se utdrag fra strategidokument bakerst i kapitlet⁽²⁾)

Det militære operasjonsområdet for NATO-landenes ble utvidet til å omfatte områder som grenset opp mot NATO-landenes territorium, eller "som kunne skape konflikter som forplanta seg og fikk følger for NATO-landene". Formuleringene var så vide at de ga svært omfattende fullmakter til NATO i å tolke hva som truet alliansen. I tillegg ble trusselbildet utvida til å omfatte også terrorhandlinger og kriminell virksomhet som vanligvis ikke var sett på som mellomstatlige forhold.

Samtidig, og som en tydeliggjøring på at dette ikke bare var ord i et dokument, flyttet USA flere og flere av sine soldater som tidligere var fast stasjonert i Europa østover og inn i Asia. Julian Lindley-French, ekspert på USAs

utenriks- og sikkerhetspolitikk beskrev i NATO Review vinteren 2005⁽³⁾ dette på denne måten:

"Maktens tyngdepunkt flyttes ubønnhørlig østover på denne planeten... Asia og stillehavsregionen frambringer mye som er dynamisk og positivt, men til nå er de hurtige omskiftningene der verken stabile eller omgitt av stabile institusjoner. Inntil dette er oppnådd er det et strategisk ansvar for europeere, nordamerikanere og de institusjonene de har bygd opp, å lede an..."

Direkte okkupasjon av det nye klondyke i øst var siste utvei. Å skaffe seg vennligsinne regimer og økonomisk innflytelse var første frontlinje. Utover 1990-tallet og fram til okkupasjonen av Afghanistan i 2001 hadde USA allerede skaffet seg solid fotfeste i flere av de Sentralasiatiske statene i beltet fra Kaukasus til Kina-grensa.

Men uten kontroll over sjølve Afghanistan, var kontrollen over dette beltet lite verdt i det store spillet om strategisk overmakt i regionen og mulighet til å utnytte sin innflytelse til økonomiske gevinster. For utnyttinga av de store gass- og oljefeltene, både vest og øst for Det kaspiske hav, var Afghanistan en sentral brikke.

Det er fire mulige ruter for rørledning ut til havet fra disse ressurskildene; vestover via Kaukasus, direkte gjennom Russland, gjennom Iran og via Afghanistan til Pakistan/India. For USAs del var det bare første og siste alternativ som var til deres fordel, så lenge de ikke klarte å få til et regimeskifte i Iran. Det ville være for risikabelt å satse bare på ett kort - som vi også har fått demonstrert det siste året. Derfor la USA ned så mye arbeid, og svelget så mange kameler, for å få i stand avtaler med Taliban-regimet i

siste halvdel av 1990-tallet.

Da dette mislyktes, var sto bare våpenmakt igjen på repertoaret. Invasjonen påskyndet avtaler om baser i både Kirgisistan og Usbekistan, slik at på kort sikt kan vi si at USAs felttog var vellykka.

Men etter sju års krig og okkupasjon er USA lenger unna sine mål enn da de starta invasjonen. De har ikke klart å stabilisere okkupasjonen av Afghanistan, og grepet om flere av randstatene har raknet. Basene i Usbekistan er borte og utviklingen går i retning av et enda mer USA-fiendtlig regime der. Ikke minst blir Pakistan en stadig mer ustabil, nær alliert.

USAs svinnende posisjon som økonomisk hegemonimakt peker også i retning av at de er i ferd med å gå på lignende nederlag som tidligere stormakter har lidd i Afghanistan. Tatt i betraktning hvor mye som står på spill for USA og dets allierte i Afghanistan, kan vi likevel ikke vente at de vil gi opp kampen med det første. Krigen vil bli trappa opp og bli enda råere. Det er et historisk slag som pågår, som forsøkes rettferdiggjort med demokratiske idealer og humanistiske fraser.

Afghanistans særdeles strategiske beliggenhet, opp mot noen av USAs fremste rivaler og fiender, Russland, Kina og Iran, gjør at enda mer ligger i potten. USA vil trekke seg ut av Afghanistan bare i siste instans.

I etterkant av vietnamkrigen led USA av vietnamsyndromet: det var politisk umu-

lig for den amerikanske eliten å sende soldater i krig for amerikanske interesser. Et nederlag i Afghanistan ville få samme konsekvenser. Pluss det ville markere slutten på krigen mot terror.

Når det gjelder Norge er det viktig å få fram at det ikke bare er på grunn av servil USA-underdanighet at regjering og hele det politiske etablissementet er med på denne ferden. Langsiktige økonomiske og politiske interesser står på spill. Selv om de økonomiske interessene først og fremst er knyttet til Kaspiahav-området og Midtøsten, må disse ses på som en del av den strategiske regionen hvor USA nå fører to større kriger sammen med sine allierte.

Den norske innsatsen framstilles som mye mer human og konstruktiv enn den som gjør grovarbeidet, USA, står for. Fredsinitiativet har laget et utmerket hefte som kler av denne rettferdigjøringa av angrepskrigen⁽⁴⁾.

Kilder:

⁽¹⁾ Z.Brezinski

⁽²⁾ NATOs strategidokument. <http://www.nato.int/docu/review/2005/issue4/english/opinion.html>

⁽³⁾ Julian Lindley-French. "Big World, Big Future, Big NATO", NATO Review, vinteren 2005

⁽⁴⁾ Fredsinitiativets hefte "Hva gjør Norge i Afghanistan?". <http://www.visit-johansen.net/dokumenter/afghanistanhefte.pdf>

Krigen:

Invasjon og okkupasjon

Det militære angrepet på Afghanistan startet 7.oktober 2001, og allerede i midten av desember 2001 var invasjonen gjennomført og et nytt interimstyre innsatt i Kabul.

Nordalliansen, som for noen måneder siden var trent sammen i et hjørne i nordøst, var nå ryggraden i det nye styret USA innsatte. Med seg hadde de grupperinger blant pashtunene som støttet seg på den nye statslederen Hamid Karzai. Den beryktede krigsherren Abdul Rashid Dostum, med hovedbase i Mazar-e-Sharif i nord, ble også ganske raskt en viktig brikke i den nye maktstrukturen. Han styrer i realiteten flere provinser i nord, inkludert Faryab-provinsen, der Norge står stasjonert i Meymaneh.

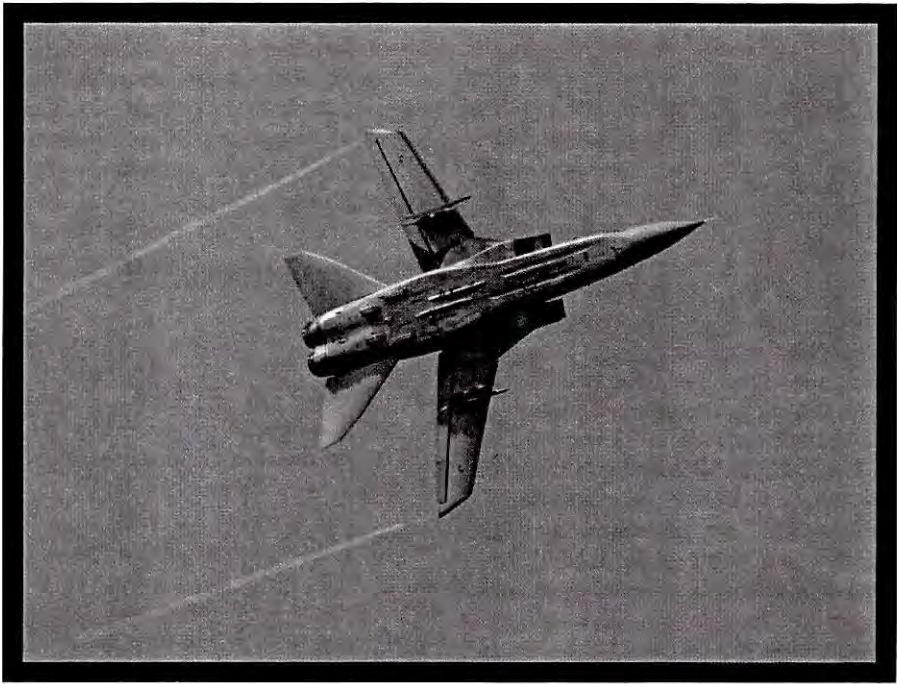
Folkerettsstridig angrep.

USA påberopte seg FNs charter, artikkel 51, ⁽¹⁾ for å hevde at angrepet mot Afghanistan var legitimt.

Tidligere utenriksminister Jan Petersen forsvarer denne tolkningen av internasjonal rett. Men de aller fleste mener at angrepet var i strid med den rettspraksis som vanligvis har vært lagt til grunn. Det pågikk ikke et angrep mot USA den 7.oktober. Det skjedde ca en

måned før, og USA kunne overlatt til Sikkerhetsrådet å bestemme tiltak, slik Artikkel 1 foreskriver. Men saken var den at Sikkerhetsrådet ikke ville vedta noen angrepsresolusjon. Derfor tok USA styringa sjøl da de, som vi har vist tidligere, hadde planlagt et angrep allerede før 11.september. De utnyttet sympatien de etter terrorhandlingen 11/9, og regna med at FN-systemet ville anerkjenne resultatet av handlinga etterpå. Det stemte da også. Verken Russland eller Kina protesterte da FN sanksjonerte innsettelsen av Karzai og etableringa av de internasjonale sikkerhetsstyrkene (ISAF).

NATO-landa stilte seg bak USA, alle som en. København-møtet i NATO den 12. september 2001 vedtok enstemmig at dette var en "Artikkel 5-sak"⁽²⁾. Dvs. den viste til artikkelen i NATO-pakten fra 1949 som omtaler alles plikt til å være med på å forsvare et land som blir angrepet. Denne artikkelen henviser imidlertid også til artikkel 51 i FN-charteret, om at retten til sjølforsvar skal være hjemlet i denne artikkelen. Det at Jan

Petersen og Bondevik-regjeringen holdt hardt på at USA kunne påberope seg artikkel 51, er da forståelig. Hvis ikke ville jo ikke dette være en artikkel 5-sak i NATO.

Lydrike-regjering.

Den såkalte Bonn-prosessen i desember 2001 var ingen fredskonferanse som kunne få slutt på borgerkrigen i Afghanistan. Målet med den var å etablere et nytt styre som var vennligsinna til USA. Det var USA som rigga scenen og satte rammer for hvem som skulle delta. Hamid Karzai var plukka inn for å sikre alliansen med pashtunene. Karzai hadde samarbeida med Taliban inntil midten på 1990-tallet. Han brøt da med dem og jobba etter hvert fra sin base i Quetta i Pakistan for

å erstatte Taliban-regimet med et styre bestående av tidligere kong Zahir Shah. Den tidligere kongen var også inne i bildet i Bonn-prosessen, men Nordalliansen kunne ikke akseptere han som kompromissløsningen.

De afghanske partene som var samla i Bonn var, foruten den alliansen som hadde jaga ut Taliban med USA sin hjelp, ulike eksil-afghanske miljøer med liten innflytelse inne i Afghanistan. Den sterke mann på konferansen var USAs ansvarlige for å sette opp et sivil styre i landet, Zalmay Khalilzad. Det var den samme Khalilzad som hadde vært og forhandla med Taliban om olje- og gassrørledning i 1998. Han var eksilafghaner, men hadde bodd i USA siden 1980-tallet og var en sentral figur i det nykonservative miljøet som hadde styringa med Bush

junior sin utenriks- og sikkerhetspolitikk disse åra. Han spiller fortsatt en sentral rolle og er nå USAs FN-ambassadør.

Det var han som sørget for at Karzai ble utpekt som leder for den afghanske overgangsadministrasjonen tatt i ed rett før jul 2001. Han sørget også for at Loya Jirgaen, som kong Zahir Shah formelt sto for innkallinga av seks måneder senere, valgte Karzai til president 19. juni 2002, med mandat til å styre i to år fram til valgene i 2004.

Nasjonale valg ble holdt 9. oktober 2004. Over 10 millioner afghanere hadde registrert seg for å stemme. De fleste av de 17 kandidatene som utfordret Karzai boikottet valget, de mente det ble begått valgfusk. En kommisjon fant bevis på fusk, men mente at det ikke fikk innvirkning på valget. Uansett er det slik at et valg i et land med borgerkrig legger visse føringer. Karzai fikk 55,4 prosent av stemmene og ble innsatt som president 7. desember.

Karzai blir framstilt som den første demokratisk valgte presidenten i Afghanistan. Som vist tidligere stemmer dette bare hvis vi starter tidsregninga etter kuppet i 1973. Demokratiet er også høyst diskutabelt, gitt måten det skjedde på, foran maskingeværmunningene til de internasjonale okkupasjonsstyrkene. Karzai ble den første presidenten i Den islamske republikk Afghanistan, som er det offisielle navnet etter at Grunnloven trådte i kraft 4. januar 2004.

Regjeringen har lite makt utenfor Kabul. Regionale krigsherrer styrer i sine områder, og i større og større områder støtter lokalbefolkningen opp om opprøret mot en regjering som oppfattes å være prisgitt den utenlandske militær okkupasjonen. Når forsvarere

av norske militære styrker i Afghanistan hevder de er der for å støtte en legal regjering i landet, er det derfor ikke belegg for dette, verken folkerettslig eller i forhold til demokratiske prinsipper for regjeringsdannelser. Norge støtter en lydrike-regjering.

Okkupasjonsmakta

Samlet sett har de ulike krigsherrene flere mann under våpen enn amerikanerne. Den afghanske hæren (76.000 soldater i mai 2008) har også flere soldater enn USA har i landet, men både kampevnen og lojaliteten til okkupantene er liten.

USA-styrkene har vært de som har leda an i krigføringa, offisielt på jakt etter Taliban og al-Qaida-ledere og de som mistenkes for å støtte dem. Denne offensive delen av krigføringa har vært organisert gjennom den såkalte Operation Enduring Freedom (OEF)⁽³⁾, leda direkte av US Central Command. Til stabiliseringsdelen av okkupasjonen har USA brukt bidraga fra militærstyrkene bygd opp rundt FN-godkjente International Security Assistance Force (ISAF). De ble oppretta gjennom FN-resolusjon 1386 av 20. desember 2001, da FN formelt godkjente okkupasjonen på etterskudd.

Til å begynne med var mandatet til ISAF å sørge for sikkerheten i Kabul-området, og den ble direkte styrt av FN. Men allerede fra starten av jobba ISAF i samforstand med OEF og USAs Central Command.

I brevet som den første øverstkommanderende for ISAF undertegnet angående utøvelsen av oppdraget, står det om koordineringen av ISAF og OEF: "USAs Central Command vil ha autoritet over den første (ISAF) slik at aktivitetene til de

to styrkene (ISAF og OEF) ikke kommer i konflikt med hverandre, og for å sikre at ingenting kommer i veien for en vellykket gjennomføring av OEF". Videre slås det fast at et felles koordineringsorgan vil bli oppretta med representanter fra USAs Central Command, den afghanske interimadministrasjonen og ISAF, for å ta seg av operasjonene.

NATO overtok kontroll over denne styrken 11.august 2003, da USA trengte sterkere føringer og assistanse etter at de hadde åpna en ny front i Irak. Det var ikke FN som ba om assistanse fra NATO for å hjelpe til med ISAF, men NATO som, på USAs initiativ, rett og slett meldte fra om at "nå tar vi over ISAF". FN godkjente også dette uten å krangle. Hendelsesforløpet var slik:

NATO informerte FNs generalsekretær, gjennom et brev 2. oktober (!) 2003 fra NATOs generalsekretær, om at NATO den 11.august hadde påtatt seg "strategisk kommando, kontroll og koordinering av ISAF"⁽⁴⁾ Dette ble fulgt opp av et annet brev fra NATOs generalsekretær som informerte om at NATO-rådet var blitt enige om en "langsiktig strategi for NATOs rolle i ISAF i Afghanistan". Kofi Annan sendte begge disse breva videre til lederen av Sikkerhetsrådet den 7.oktober, med anmodning om at de skulle legges fram for Sikkerhetsrådet.

Det var med bakgrunn i dette at Sikkerhetsrådet vedtok Resolusjon 1510 den 10. oktober, hvor NATOs brev av 6. oktober blir tatt til etterretning sammen med en godkjenning fra det afghanske utenriksministeriet om utvidelse av ISAFs operasjonsområde. Sikkerhetsrådet vedtok så en utvidelse av ISAF sitt mandat. Men verken i denne eller andre resolusjoner står det noe om NATOs rolle

i ISAF.

Det saken illustrerer så godt er at det er USA som styrer FNs militære operasjon i Afghanistan, etter eget for-godtbefinnende. Med opptrappingen av motstandskampen har det gradvis blitt behov for å trekke ISAF-styrkene med i den kampen som OEF fører. Skillet mellom offensiv krigføring og sikkerhetsop-pdrag viskes ut. Høsten 2008 ble kom-mandoen over ISAF og OEF i Afghanistan til og med samla i hendene til samme general, amerikaneren David McKiernan. Av de ca 33.000 soldatene USA har i Afghanistan per oktober 2008, er knapt 18.000 tilknyttet ISAF. USA har til sammen ca halvparten av alle de utenlandske sol-datene som er i landet. Fra vinteren blir denne andelen økt, i og med at det aller-ede er varsla 20 000 nye amerikanere dit. Hva slags føringer skal de 600-700 norske soldatene der legge for hva slags strategi krigen skal føres med?

Henri Dunants død

NATO har utviklet sin virksomhet i Afghanistan rundt det såkalte "Com-prehensive Approach-konseptet," et tett bånd mellom sivil og militær innsats som følger av at de utgjør komplementære deler - henholdsvis den offensive og defensive del - av en samlet strategi" for å bruke forsvarssjef Sverre Diesens ord. Diesen er den som har formulert og målbåret den norske versjonen av denne sammenblandinga av militært og sivilt hjelpearbeid. Han understreker at "dette vil kreve at militære operasjoner og sivil hjelpeinnsats koordineres innenfor ram-men av de samme, effektbaserte operas-joner, der også de sivile bidragsyterne må finne seg i å være en brikke i den overor-

(1) Artikkel 51 i FN-chartret.

Intet i denne charteret skal svekke den iboende rett til individuelt eller kollektivt selvforsvar hvis en væpnet angrep skjer mot et medlem av FN, inntil Sikkerhetsrådet har iverksatt tiltak som er nødvendige for å opprettholde internasjonal fred og sikkerhet. Tiltak av medlemmene i utøvelsen av denne rett til selvforsvar skal straks meldes til Sikkerhetsrådet og skal ikke på noen måte påvirke myndighet og ansvar i Sikkerhetsrådet under den nåværende Charter å ta når som helst slik handling som den finner nødvendig for å opprettholde eller gjenopprette internasjonal fred og sikkerhet.

(2) Artikkel 5 i Atlanterhavspakten fra 4.april 1949:

The Parties agree that an armed attack

against one or more of them in Europe or North America shall be considered an attack against them all and consequently they agree that, if such an armed attack occurs, each of them, in exercise of the right of individual or collective self-defence recognised by Article 51 of the Charter of the United Nations, will assist the Party or Parties so attacked by taking forthwith, individually and in concert with the other Parties, such action as it deems necessary, including the use of armed force, to restore and maintain the security of the North Atlantic area. Any such armed attack and all measures taken as a result thereof shall immediately be reported to the Security Council. Such measures shall be terminated when the Security Council has taken the measures necessary to restore and maintain international peace and security.

dnede plan". Norske myndigheter stiller seg fullt og helt bak denne strategien.

Dette rammeverket for humanitært arbeid som nå reindyrkes for å videreføre Afghanistan-okkupasjonen, bryter fundamentalt med det prinsippet Røde Kors sin grunnlegger, Henri Dunant, knesatte i 1864: å skille humanitært fra militært arbeide ved at hjelpearbeidere skal hjelpe alle trengende. Det er skjebnesvangert for hjelpeorganisasjonene, som blir assosiert med den militære okkupasjonen. Da forsvarsminister Strøm-Erichsen nylig angrep hjelpeorganisasjoner som kritiserte hennes ønske om at disse skulle jobbe tettere opp mot militæret, og insinuerte at de gikk i mot at soldater skulle kunne drive akutt nødhjelp, så var det både hyklersk og frekt.

Hun prøvde å legge skylden for den alvorlige humanitære krisen som nå truer titusener av afghanere på hjelpeorganisasjonene. De ansvarlige for at det blir stadig vanskeligere å drive humanitært arbeid hviler på norske- og andre NATO-regjeringer som holder på å bryte ned et anerkjent prinsipp for hvordan sivilt hjelpearbeid skal drives. De er ikke bare ansvarlige for at sivile afghanere dør, men for at hjelpearbeidere blir drept.

Denne modellen for kolonialisering har oppbyggingen av såkalte Provincial Reconstruction Team (PRT), hvor militære og sivile skal jobbe i en form for beskytta byer, som grunnpilar. Den har likhetstrekk med strategier som er brukt i andre okkupasjonskriger som er utkjempa mot opprørs- og geriljabe-

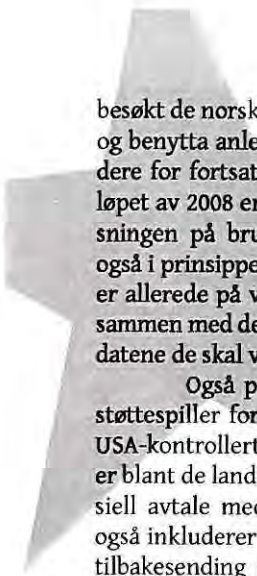
vegeler, blant annet i vietnamkrigen. Det er en strategi for langvarig krig, og også norske militære og statssekretærer har antydning at vi må belage oss på å være med på dette i et tosfra antall år framover. Norges PRT er i Meymaneh i Faryab-provinsen i nord. Her skal Norge sikre bygging av nye skoler og andre prisverdige tiltak. Men samtidig skal denne basen brukes som utgangspunkt for raid inn i provinsen og naboprovinser på jakt etter "opprørere".

Norsk medansvar

Norge har fra starten av vært et stødig medlem i USAs krigskoalisjon i Afghanistan. Stoltenberg I-regjeringa støtta opp under USAs NATO-hastevedtak i København 12. september 2001. Og Bondevik II-regjeringa, med utenriksminister Jan Petersen som ivrig bulldogg, gikk i bresjen

for å forsvare USAs angrep da de tok over regjeringskontorene 19. oktober 2001, 12 dager etter invasjonen starta. Norge stilte raskt opp både med jagerfly og spesialsoldater til OEF-tjeneste allerede vinteren 2002. Fra NATO tok over ISAF i august 2003 prioriterte Norge denne operasjonen, og trakk seg helt ut av OEF ved årsskiftet 2005-06.

Norge stiller i fremste rekke både når det gjelder soldater og materiell til krigen. I forhold til folketallet ligger Norge helt på topp, også foran USA. Restriksjonene som ble satt på stasjonering av norske soldater i 2006 og 2007, for å gjøre det spiselig for SV å bli med på krigføringa, hadde mindre betydning. Faktisk har Stoltenberg II-regjeringa stått for en opptrapping av den norske militære deltagelsen i Afghanistan, med SVs støtte. Både leder Kristin Halvorsen og nestleder Bård Vegard Solhjell har vært på tur og

besøkt de norske soldatene i Afghanistan og benytta anledningene til å propagandere for fortsatt norsk krigsdeltakelse. I løpet av 2008 er den geografiske begrensningen på bruken av norske militære også i prinsippet forlatt. Norske offiserer er allerede på vei inn i Sør-Afghanistan, sammen med de afghanske regjerings-soldatene de skal veilede.

Også politisk er Norge en solid støttespiller for okkupasjonen og til det USA-kontrollerte styret i landet. Norge er blant de landa som har inngått en spesiell avtale med Karzai-regjeringa, som også inkluderer UNHCR, for å organisere tilbakesending av flyktninger som har kommet til Norge, inkludert med tvang.

Krigen kan sette hele regionen i brann

USA er nå i ferd med å føre krigen inn i Pakistan. Bare de siste dagene, nå i månedsskiftet oktober-november 2008,

har snart hundre mennesker blitt drept av amerikansk bombing på pakistansk side av grenseområdene mot Afghanistan. USAs strategi med å prøve å kvele støtten til opprøret i Afghanistan fra pashtun-områdene i Pakistan gjennom hardhendt krigføring, vil ganske sikkert helle bensin på bålet her også. Det vil kunne avstabilisere Pakistan enda mer og føre til at USA på lengre sikt vil miste enda mer innflytelse i regionen. Men på kort sikt vil dette bringe død og fordervelse over flere tusen sivile som blir dratt inn i krigshelvetet. Den kommende presidenten i USA sine uttalelser om denne utviklingen lover ikke godt for utviklingen framover.

Kilder:

⁽¹⁾ Fra FNs Charter - se egen boks nedenfor

⁽²⁾ Fra NATO-traktaten - se egen boks nedenfor

⁽³⁾ OEF <http://www.army.mil/operations/>

⁽⁴⁾ FN dokument S/2003/970 Annex I

Imperialisme:

Den humanitære imperialismen

Afghanistan er den gode krigen, fra starten av forsvart som en humanitær intervensjon. Det var krigen som skulle frigjøre kvinner, fjerne tyranni, skape stabilitet og øke velstanden. Men i stedet for å hjelpe sivilbefolkningen, vendte krigen seg og ble til et monster som terroriserte dem.

Gang på gang gjentar forsvarere av okkupasjonen at militærets tilstedeværelse er nødvendig for oppbyggingen av landet. ISAF sikrer stabilitet og fremgang. Og trekker de vestlige soldatene seg ut vil landet degenerere i kaos og barbari.

Avdelingsdirektør i utenriksdepartementet, Stig Traavik, forklarer den norske tilstedeværelsen i Afghanistan på denne måten: "Afghanerne trenger støtte til å skape sikkerhet for egen befolkning og for å få på plass grunnleggende infrastruktur, helsetjenester og utdanning. Grunnleggende sett er dette et spørsmål om solidaritet."

SV-leder Kristin Halvorsen sa det slik under et besøk i Afghanistan i 2005: "SV har støttet ISAF fordi sikkerhet er helt grunnleggende for å komme noen vei med en positiv utvikling i landet."

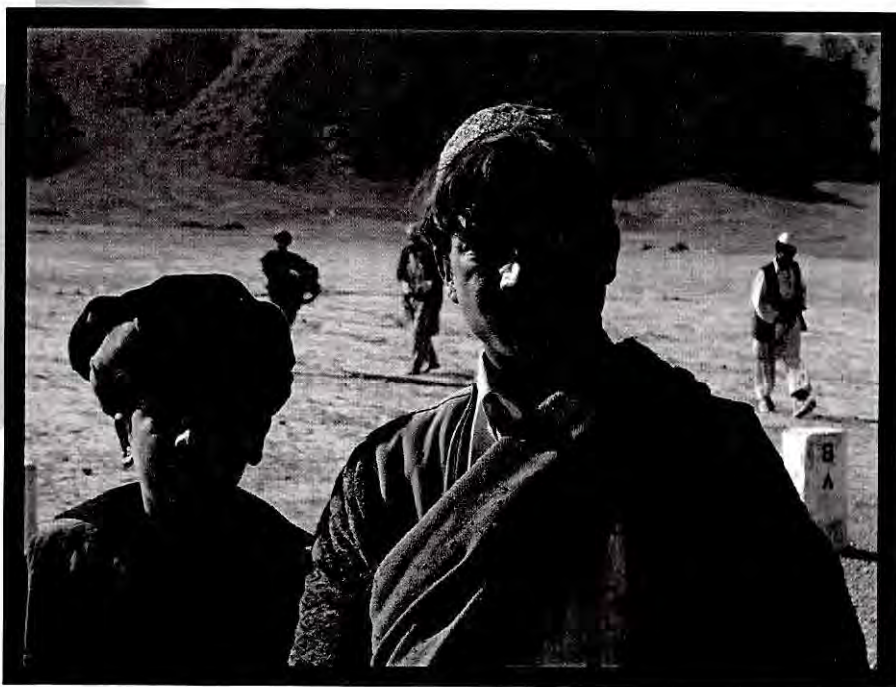
Utenriksminister Jonas Gahr Støre hevdet i etterkant av drapet på Dagbladet-journalisten Carsten Thomasen at en nedtrapping ville svekke "vik-

tige og positive utviklingstrekk".

Han påsto du kunne velge å betrakte utviklingen i Afghanistan som innholdet i et glass – som halvtomt eller halvfullt. Selv velger han å se glasset som halvfullt. Utviklingen er i fremmarsj. Blant de positive utviklingstrekkene han holdt fram var utbyggingen av skoler, utrulling av veier, økt tilgang til telefon og Internett, høyere inntekt per innbygger, oppblomstring av medier, lavere barnedødelighet, mange flyktningereturer og at 60.000 tidligere krigsførende personer er "reintegret" i samfunnet.

Det siste poenget er interessant. Sett med Støres øyne er du ikke en del av samfunnet i Afghanistan når du gjør motstand mot okkupasjonen.

Utvilsomt går det an å peke på positive utviklingstrekk i Afghanistan, som i ethvert samfunn. Alt er ikke negativt. Og noe av framgangen ville nok ikke skjedd uten invasjonen, for eksempel veibygging. Men til hvilken pris kom

fremskrittene? Hvem har glede av dagens utvikling – er det den vanlige afghanske familien? Og hvorfor er det så mange afghanere som er mot okkupasjonen? Er det fordi de ikke vet sitt eget beste, eller taler ikke skrytelisten til Støre hele sannheten?

La oss gå gjennom det nye Afghanistan. Er det tilfelle, som Traavik, Halvorsen og Støre gir inntrykk av, at de utenlandske soldatene skaper sikkerhet, fremskritt og velstand?

Velstand

Ifølge Gahr Støre øker den gjennomsnittlige inntekten blant folk i Afghanistan. Ingenting hadde vært bedre. For er det én ting alle mennesker avhenger av, er det mat til sin egen og familiens overlev-

else. Mye galskap kan tilgis fra den som tidligere, men ikke lenger, sliter med å få endene til å møtes.

Men hva er det Støre sier: Jo, at gjennomsnittsinntekten øker. Hva slike gjennomsnittsberegninger skjuler er hvordan de økte inntektene blir fordelt. Og det trenger slett ikke skje på en måte som skaper økt velstand for folk flest. Ganske riktig foregår en eksplosiv vekst i rikdommen i Afghanistan. Men ifølge Human Rights Watch World Report i 2006 er den økonomiske veksten begrenset til Kabul. Og dessverre tilfaller pengene en svært liten kjerne av afghanere. Mange av disse befinner seg i kretsen rundt president Karzai og har blitt styrtrike på å hente ut penger fra utenlandske utviklingsorganisasjoner. Lite av de mange milliardene dollar i bistand har nådd

landets fattige, det store flertallet av befolkningen.

Anslagsvis seksti prosent av de arbeidsføre er arbeidsløse. Samtidig er maten så dyr at en vanlig afghaner bruker fire femdelere av inntekten på å fø familien. Tre millioner afghanere har knapt penger til å kjøpe mat til overlevelse. Det fins derfor eksempler på familier som har solgt et barn for å få råd til mat til resten av familien. Spesielt skuffet er de tre millioner flyktningene som returnerte etter at Taliban ble fjernet. Mange av disse bor fremdeles i skur under svært fattigslige og nedverdige forhold. Disse menneskene er en del av suksessberetningen til Støre.

Strømforsyningen er verre enn for fem år siden. Så få som seks prosent av afghanerne har tilgang på elektrisitet. Om vinteren fryser derfor folk i hjel fordi de ikke har råd til å betale for oppvarming. Kun 31 prosent har tilgang på rent vann. Lesekyndigheten blant voksne har falt til 23,5 prosent.

I FNs levekårsundersøkelse rangerer Afghanistan nesten på bunnen, som nummer 174 av 178 land. Afghanistan er det fattigste landet utenfor Afrika. Forventet levealder er 43,1 år. Disse forholdene er det Støre omtaler som at glasset er halvfullt.

Kontrasten er grell til de anslagsvis 10.000 utviklingsarbeiderne i Kabul. De vestlige frivillige organisasjonenes ansatte bygger kontorblokker, driver opp husleiene, cruiser rundt i armerte SUVer og forbruker forslukent andres penger. Ordre tar de fra fjerntliggende kontorer. Ikke bare lever de et liv fjernt fra vanlige afghanere. Selv den offentlige administrasjonen kan drømme om ressursene til mange av de vestlige utviklingsorgan-

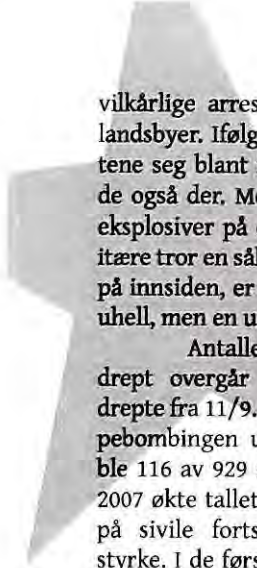
isasjonene. Ikke overraskende har motstanderne av okkupasjonen gjort dem til skyteskiver. Som i sin tur betyr at disse har begynt å leie væpnede soldater for å beskytte seg selv.

Stabilitet og sikkerhet

Vi som bor i Norge tar trygghet og stabilitet som en selvfølge på linje med vann i springen. Vi er trygge på at staten tar seg av sikkerheten vår. I Afghanistan er en slik virkelighet svært fremmed, og enda mer nå enn under Taliban. Var det én ting Taliban faktisk leverte var det en slags stabilitet. Selvsagt var deres håndhevelse av moralen både urettferdig, undertrykkende og brutal, men den var i det minste forutsigbar. Du visste hvor grensene gikk.

Gahr Støre legger lista høyt når han snakker om dette området: "Uten sikkerhet, ingen utvikling", sier han. Å dømme ut fra tallrike rapporter fra Afghanistan, er dermed ikke utviklingen mye å skryte av. Fordi dagens Afghanistan preges av stor ustabilitet, usikkerhet og lovløshet. Voldtekt og vilkårlige drap er utbredt. Vestlige utsendinger, ikke minst hjelpearbeidere, svever i stor fare over alt hvor de beveger seg, inkludert i hovedstaden. I store deler av landet tør kun sterkt bevæpnede militærkolonner bevege seg. Flere titalls ansatte i humanitære organisasjoner har blitt kidnappet eller drept så langt i år.

Ikke minst bidrar den brutale okkupasjonen i seg selv til utryggheten. Antallet rapporterte sikkerhetshendelser har økt fra nesten ingen etter invasjonen, til 6600 i 2006, 8700 i 2007 og enda flere i år. Og da regnes ikke militærets hverdagsterror, hus-til-hus-ransaker,

vilkårlige arrestasjoner og bombing av landsbyer. Ifølge USA gjemmer terroristene seg blant folk flest. Derfor bomber de også der. Men hvis bombefly slipper eksplosiver på et hus fordi vestlige militære tror en såkalt terrorist befinner seg på innsiden, er ikke drapene på sivile et uhell, men en uunngåelighet.

Antallet sivile som har blitt drept overgår mange ganger antallet drepte fra 11/9. Tusener ble drept av tepebombingen under invasjonen. I 2006 ble 116 av 929 sivile drept i flyangrep. I 2007 økte tallet til 321 av 1633. Drapene på sivile fortsetter med uforminskert styrke. I de første åtte månedene i år er 1445 sivile tatt av dage. I vestlige medier forklares disse drapene som "utilsiktede bivirkninger" som "uvegerlig går ut over sivile". De som døde 11/9 var derimot verdige ofre. Flybombingen er dypt umoralsk og skaper et rødt raseri blant afghanerne. Selv president Karzai har flere ganger blitt tvunget til å ta avstand fra bombingene, uten at USA enser dette i alt for stor grad.

"For de aller fleste afghanere har den utenlandske intervensjonen mislykkes i å bringe fred og fremgang", rapporterer det britiske sjefsmagasinet Financial Times. Når 16.000 soldater i Kosovo ikke klarer å skape sikkerhet for de to millioner menneskene der ni år etter krigsslutt, hvordan skal 70.000 fremmedkulturelle soldater i klare dette i Afghanistan? Et land med 24 millioner innbyggere og en størrelse seksti ganger Kosovos.

Kvinnens rettigheter

Er det en side ved det afghanske samfunnet som framfor noe har blitt pekt ut

som katastrofalt, er det situasjonen for kvinner. Og derom er de færreste uenig. Nettopp kvinneundertrykkningen var noe de vestlige politikerne sa de ville til livs høsten 2001. Ikke bare sto Laura Bush, Cherie Blair og De Grønne i Tyskland fram og garanterte frihet for kvinner. Også Arbeiderpartiets Marit Nybakk hevdet Vestens soldater ville bidra til frigjøring. Nå skulle alskens burkaer, niqaber og hijaber kastes på bålene. Kvinnene der borte skulle få oppleve den samme friheten og selvstendigheten som kvinner her nede. Og igjen, de færreste kan vel være uenige i at dette ville vært flott. Men bildene av afghanske kvinner som kastet burkaene var en fiksjon. Med unntak av øvre sosiale lag i Kabul dekker kvinner fremdeles både kroppen og ansiktet.

Meldingen om verdens første krig for likestilling ble såpass godt mot-tatt i krigernasjonene, at løftene har bitt seg fast. Forpliktelsene er vanskelige å komme seg unna, akkurat som løftene om å fjerne masseødeleggelsesvåpnene i Irak. Derfor vektlegger fremdeles Gahr Støre: "I all vår innsats vil kvinners rettigheter, rolle og behov stå sentralt".

Uheldigvis er det svært tvilsomt om kvinner etter sju år med vestlige frigjøringshelter har fått et lettere liv. Lite har endret seg siden krigsstart. Med hensyn til voldtekt og prostitusjon var forholdene bedre under Taliban. Dødsstraff for voldtektsmenn var remediet som så å si utryddet dette overgrepet. Nå er det igjen blitt vanlig. Når det gjelder prostitusjon, har denne økt eksplosivt i takt med behovene til okkupasjonsstyrkene og hjelpearbeiderne.

Unge kvinner lever en umyndiggjort og diskriminert hverdag. Fremdeles går kun 35 prosent av jentene i skolen,

uansett om Norge bygger jenteskoler i sin ennå relativt fredelige base i nord. Tvangsekteskap av barn under 16 er vanlig. 57 prosent av jentebefolkningen gifter seg før de har nådd 16-årsdagen, i samme alder som norske jenter slutter i ungdomsskolen. Noe av det farligste en kvinne kan risikere er å føde et barn til verden. Svært mange kvinner dør under graviditeten eller fødselen. I nord og øst dør en kvinne hvert 20. minutt i barsel. Afghanistan er også blant de landene i verden med høyest baby- og barnedødelighet. Barnedødeligheten har steget etter 2003 og ligger nå på 135 per 1000 dødsfall.

Og når det gjelder krigen: der det hersker kaos er hovedregelen at de som er svakest stilt fra før er de som må ofre mest. Okkupasjonen skaper i seg selv

ustabilitet og ufred for alle innbyggerne i Afghanistan, men kvinnene er ofte de som må lide mest. Hvor lenge skal Afghanistans kvinner måtte finne seg i en krig ført i deres navn? En krig de ikke har bedt om.

Narkotikaproduksjonen

Et sårt punkt for krigsherrene fra Vesten er den voldsomme økningen i opiumproduksjon under okkupasjonen. Afghanistan er i løpet av krigen blitt verdens uten sammenligning største produsent av opium, og står for over 90 prosent av verdensproduksjonen. Ifølge FN utgjør opiumsproduksjonen så mye som 53 prosent av den afghanske verdiskapningen (BNP).

Vestlige ledere vrir seg som

marker på fiskekroken når det kommer til dette spørsmålet, fordi narkotika på hjemmebane er definert som et stort onde. En bestialitet som kvalifiserer til skyhøye politibudsjetter, lange fengslingsstraffer og rigide grensekontroller.

Like fullt er det et faktum at tilgangen på heroin er bedre enn noensinne, nettopp på grunn av okkupasjonen. At NATO i praksis har vært narkotikaproducentenes beste beskyttere i år etter år, sitter det langt inne å innrømme. Krigsforsvarere prøver å komme seg vekk fra dette gjennom å leke flasketuten-peker-på: skyv ansvaret over på noen andre, rettene sagt Taliban. Det er de som står bak dyrkingen.

Det er riktig at Taliban er blant de som profiterer på denne i dag, i motsetning til da de satt ved makta og forbød opiumsdyrking. Slik henter de inntekter til å kjøpe våpen og medløpere. Men Taliban er slett ikke de eneste narkobaronene. Flere av de mektigste bakmennene er både parlamentsmedlemmer og respekterte maktpersoner. Faktisk er Hamid Karzais yngre bror, Ahmed Wali Karzai, allment ansett som en av de rikeste narkobaronene i landet. Den britiske radikaleren Tariq Ali trekker fram en historie (New Left Review, nr 50, 2008) om lillebror Karzai. President Karzai klager til daværende president i Pakistan, Pervez Musharraf, over landets manglende evne til å stoppe narkosmuglingen over grensen fra Afghanistan. Musharraf foreslår da at Karzai kan gå foran med et godt eksempel og disiplinere broren sin.

Faktisk har ikke NATO gjort et eneste seriøst forsøk på å rydde opp i opiumsproduksjonen. Årsaken er redselen for å miste støtten i befolkningen. Dermed er NATO i stedet endt opp som

narkobaronenes beste beskyttere.

Rettsikkerheten

Likhet og respekt for loven er et fjernt håp i dagens Afghanistan. Akkurat som torsken råtner først ved hodet, bidrar USA gjennom eksempelets makt til å fjerne enhver respekt for alt annet enn maktens språk. Den som holder geværet i hånda, er den som dikterer reglene.

Genevekonvensjonen, som regulerer krigens spilleregler, ignorerer USA glatt. Fanger blir, ifølge Human Rights Watch, drept i amerikansk fangenskap. Ikke bare fins avsløringer av systematisk tortur på linje med Abu Ghraib. I fangehullene på den gedigne Bagram-basen utenfor Kabul ender også personer opp som er tilfangetatt andre steder i verden. Likheten mellom fangebehandlingen i torturkamrene i Afghanistan og Irak er ikke tilfeldig. Sjefen for forhørslederne på Bagram-basen, Carolyn A. Wood, gikk fra Bagram til Abu Ghraib. Her videreutviklet hun sitt tortur-raffinement.

Et eksempel på den umenneskelige fangemishandlingen er behandlingen av en taxisjåfør som ble anholdt fordi han kjørte forbi en amerikansk base på feil tidspunkt. De neste døgnene skulle han få oppleve en grusom kur, som etter at skandalen ble kjent, er dokumentert i en 2000 sider lang rapport.

Fangen, en spinkel mann på 22, kun omtalt som Dilawar, ble slept ut av sin celle på Bagram-basen omkring klokken to på natta for å besvare spørsmål om rakettagrepet på en annen amerikansk base. På forhånd hadde han i fire dager hengt i håndjern festet i celletaket. Da han kom inn i forhørslokalet ble han plassert i en plastikkstol, men hadde ikke

kontroll på de følelseløse beina eller armene.

Dilawar ba om vann, og en av de to forhørslederne fant fram en stor plastikkflaske. Men først stakk han hull i bunnen av flasken, så mens Dilawar med kraftløse fingre forsøkte å skru lokket av, rant vannet ut over hans oransje fangedrakt. Da tok soldaten flasken fra ham og sprutet resten i ansiktet hans mens han ropte "sett i gang og drikk!".

Forhørslederne ba en fangevokter om å presse den unge mannen ned på knærne. Men beina hans, som fangevokterne hadde dengt løs på i flere dager, kunne ikke lenger bøyes. Selv da den unge mannen holdt på å dø mellom hendene forhørslederne, fortsatte de å torturere ham. Da de var ferdige, sendte de han tilbake i cella og festet han i taket igjen. "La ham henge", fikk fangevokterne beskjed om. Det gikk atskillige timer innen en lege kom for å se etter Dilawar. Da var han død.

En annen fange, Habibullah, døde på basen seks dager etter Dilawar, i desember 2002. Rapporten fra overgrepene forteller om tortur begått i ren og skjær kjedsomhet eller grusomhet. Eller muligens begge deler. En kvinnelig forhørsleder hadde sans for å trække på halsen til fanger som lå på bakken. Eller hun sparket dem i lysken. En fange ble satt til å plukke ut gjenstander fra en tønne med avføring. Hensikten var å knekke ham før avhøret.

I etterkant fastholdt militærets talsmann at begge mennene var døde av naturlige årsaker, på tross av at rettsmedisinere i begge tilfeller fastslo drap. To måneder etter obduksjonen gikk USAs daværende øverstkommanderende i Afghanistan, Daniel K. McNeill, ut med

at han ikke hadde noen grunn til å tro at dødsfallene hang sammen med mis-handlingen. Amerikanske myndigheter beskriver disse hendelsene som isolerte problemer, som er etterforsket til bunns. Men et vell av vitneforklaringer viser at brutaliteten både var fast rutine, og at soldatene ustraffet kunne fortsette praksisen. Metodene anvendt i Bagram er i "overensstemmelse med det som vanligvis anses som forhørsteknikk", uttalte McNeill.

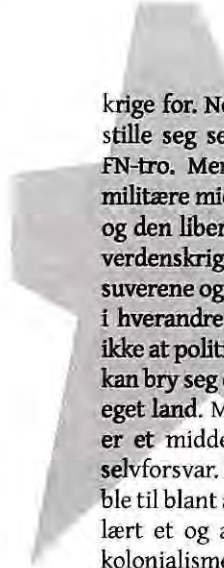
Som et svar på kritikken mot fangemishandlingen har USA konsekvent forsøkt å fornekte eller bagatellisere tortur. I den grad innrømmelser kommer, er det ved å fornekte at overgrep er et systemproblem – det handler om noen få råtne epler. Norge har konsekvent holdt en lav profil overfor USA når det gjelder tortur. Spørsmålet er derfor hvor mye bedre den er som stilltiende aksepterer, enn gjerningsmannen. Dette mørke kapittelet viser at Vesten slett ikke er noe mer siviliserte enn afghanerne det snakkes så nedsettende om.

Demokrati

Et av de sentrale idealene bak såkalte humanitære kriger er spredningen av det vestlige demokratiet. Vi ofrer våre soldater og bombefly for at dere skal få demokrati.

En som har vært tydelig på dette målet er stortingspresident Thorbjørn Jagland. Ifølge ham står norske soldater i Afghanistan for å forhindre en ny Taliban-regjering: "Taliban representerer en ondskap uten sidestykke. Derfor har Norge og NATO en moralsk plikt til å videreføre kampen."

Dette har ikke Norge noe med å

krige for. Norske politikere liker å fremstille seg selv om folkerettsvennlige og FN-tro. Men regimeskifte ved hjelp av militære midler bryter med FN-charteret og den liberale rettsordenen etter andre verdenskrig. Denne sier at nasjonene er suverene og at de ikke skal blande seg inn i hverandres affærer. Det betyr selvsagt ikke at politikere og folk i andre land ikke kan bry seg om hva som skjer utenfor ens eget land. Men det betyr at militærmakt er et middel som kun skal anvendes i selvforsvar. Den liberale verdensordenen ble til blant annet etter at folk i sør hadde lært et og annet om konsekvensene av kolonialismen.

Hvis Norge mener det er riktig å krige mot Taliban i Afghanistan, hvilke andre land og hvilke andre despoter burde ikke da Norge også kjempe mot av samme årsak. Og hvem er de norske politikerne til å dømme i dette spørsmålet? Med tanke på alt det fæle USA har stelt i stand forskjellige steder, burde ikke Norge heller intervenere for regimeskifte i USA?

Hva mener vestlige ledere når de snakker om demokrati? Kvalifiserer dagens Afghanistan? Ja, dessverre. Ifølge daværende utenriksminister, Jan Petersen, har NATO gjennom sine såkalte fredsbevarende operasjoner "bidratt til å trygge freden og støtte demokratiske krefter på Balkan og i Afghanistan." Dagens maktthavere, Nordalliansen, oppfattes enkelt og greit som "demokratiske krefter". Hvorfor? Den som støtter NATO er per definisjon demokratisk. Den som kjemper mot utenlandsk inntrengning er derimot per definisjon del av "opprørsstyrker", "Taliban" eller "terrorister" og dermed et "klart definert mål" for den vestlige militærmakten.

Ved makten i Kabul sitter krigsherrene og krigsforbryterne fra Nordalliansen og marionette-president Hamid Karzai. Sistnevnte avhenger av utenlandske leiesoldater for å overleve. Hans innflytelse strekker seg knapt utenfor hovedstaden. Her har han innsatt den beryktede krigsherren Amanullah Guzar som politisjef. Det samme mønsteret for utnevning av politisjefer har blitt fulgt i resten av landet. Krigsherrene har jo unektelig bevist sin vilje til makt, riktignok mange av dem med svært brutale midler.

Blant de som har fått merke hva disse er i stand til er det tidligere kvinnelige parlamentsmedlemmet, Malalai Joya. Etter en tale i parlamentet der hun kritiserte overgrep begått av mujahideen ble hun enkelt og greit suspendert fra parlamentet på ubestemt tid og måtte gå i dekning. Under talen ble hun pepret med plastflasker og truet med voldtekt. Så langt har hun sluppet unna fire attentater med livet i behold.

Folket plages ellers av en korrump og notorisk brutal politistyrke, et ikke-fungerende domsvesen, et økende antall kriminelle og en voksende sosial og økonomisk krise. Støre skryter av mediefloeraen. Men hvor mye er denne verdt uten reell ytringsfrihet? Etter å ha distribuert en artikkel som kritiserte Koranens syn på kvinner, ble journalisten Sayed Perwiz dømt til døden. Etter massive internasjonale protester er straffen nå redusert til tjue års fengsel.

Dypere enn dette stikker altså ikke Vestens syn på demokrati. At folket om mulig lider mer enn før er sekundært.

Alternativer til krigen: Soldatene hjem - og hva så?

Kravet om å hente soldatene hjem og avslutte den vestlige krigsføringa i Afghanistan blir møtt med argumenter som at det vil skape kaos og full borgerkrig i landet.

Som vi har pekt på, er det jo nettopp borgerkrig vi har vært vitne til nå i flere tiår i landet. Og, som under Sovjet-okkupasjonen, forsterkes konfliktene og ødeleggelsene gjennom intervensjoner utenfra. En avgjørende forutsetning for å få fred i landet er derfor at alle fremmede styrker trekkes ut.

Som vi også har dokumentert, så fører ikke det gjenoppbyggingsarbeidet som drives i ly av krigen til noe framskritt for den jevne kvinne og mann i Afghanistan. Uansett om Jonas Gahr Støre kan vise til jenteskoler og annen positiv bistand i "norske lommer" nord i Afghanistan. Skoler og infrastruktur som bygges blir også brent ned eller ødelagt, fordi dette forbindes med forsøk fra inntrengerne på å få fotfeste i landet. Mineproblemet er også blitt større. Allerede før krigen var landet verdens mest minelagte, etter krigen ligger det i tillegg minst 70.000 ueksploderte fragmenter fra klasebomber igjen, som effektivt fungerer som landminer.

Ingen kan sjølsagt garantere at det blir slutt på krigshandlingene om

det blir inngått en våpenhvile mellom alle stridende parter i borgerkrigen. Men mulighetene for fred og gjenoppbygging vil i alle fall bli større da.

Taliban tilbake?

Det neste argumentet mot å hente soldatene hjem er gjerne at da kommer Taliban tilbake til makta med sitt skrekkegrime. For det første er det en myte som krigsforsvarerne prøver å festne at ting er så mye bedre nå enn før. Heller ikke når det gjelder slike ting som situasjonen for kvinner er dette sant. For det andre vil det jo ikke være snakk om at en fredsløsning vil gi all makt til Taliban og for det tredje, så er Taliban svært uensarta og prega av lokale forhold.

De såkalte opprørerne er en svært mangslungen gruppe som ønsker et annet styre i landet. Noen vil ha alle utlendinger ut, andre mener at det vil være bra å ha utenlandsk hjelp til å bygge opp landet igjen og noen av disse mener også at det trengs hjelp til å ivareta sikkerheten i landet framover etter krigs-

lutt.

Når dette er sagt, er det nok riktig å fastslå at den best organiserte militære krafta i motstandsbevegelsen springer ut i fra den sentrale Taliban-ledelsen, som satt med makta tidligere. Men de kan ikke aleine ta makta igjen. Men det paradoksale er at jo lengre okkupasjonskrigen pågår, jo sterkere vil Talibans massebasis bli samt deres mulighet til å bli sett på som de som bør få styringa.

Fredsløsning i sikte?

Så hva slags fredsløsning tenker vi oss som realistisk og aktuell? Talibanledere som Mullah Omar skal ha uttalt at det blir ingen forhandlinger så lenge utenlandske soldater er i landet.

Sannsynligvis vil krigen vare en stund til før en fredsavtale kan tvinge seg fram. Den sentrale Taliban-ledelsen med base i Wasiristan i Pakistan, planlegger nå å føre krigen også inn i vintermånedene. Det lekkes ut planer om kontinuerlige angrep på koalisjons-styrkenes forsyningslinjer inn til Kabul og Kandahar og en markert opptrapping av krigføringen igjen til neste vår. Også i nord, der Norge, har sin hovedkontingent, rapporteres det om gradvis forsterkning av motstandsmiljøer.

Også USA er i gang med å intensivere krigføringa. 20 000 USA-soldater og 10 000 andre ISAF-soldater er målet fram mot NATOs 60 årsjubileum kommende april. Den sannsynlige nye presidenten i USA, Barack Obama, varsler en opptrapping av krigen. Programmet til General Petraeus, som har fått æren for å ha oppnådd økt stabilitet i Irak, handler om brutal utryddelse av alt som ligner

motstand. Dette skjer i område etter område.

Det som ikke tas med i Irak-analysen er at nedtrappinga av kampene der like mye kan skyldes endring i taktikken i den irakiske motstandsfronten. Timeglasset er uansett i ferd med å renne ut for USA i Irak, og de ulike grupperingene som jobber for å få USA ut nedtoner spektakulære og kostbare konfrontasjoner med USA-styrkene. En ny fase som handler om å posisjonere seg i den politiske dragkampen foran de kommende valgene, er innledet. Sannsynligvis må USA gi slipp på sin regjeringssjef, Al Maliki, når de kommende valgrundene er over.

Overført på Afghanistan er det dårlig militæranalyse å tro at 30 000 nye soldater her skal dempe krigshandlingene. Riktignok vil totalantallet soldater i ISAF og OEF da nå opp rundt 100 000. I et land som Afghanistan kan det bidra til å festne grepet om noen utvalgte områder, forutsatt at styrkene konsentreres. Men motstandsbevegelsen kan omgruppere seg.

Utviklingen i Afghanistan vil derfor ubønnhørlig gå i retning av at USAs grep om landet vil svekkes. Hvor lenge det vil gå før USA gir opp vil avhenge både av krigsutviklinga i Afghanistan, av den internasjonale situasjonen og styrken på fredsbevegelsen. Uansett må vi her i Norge gjøre hva vi kan for å forkorte krigen.

Afghansk løsning?

En fredsløsning må komme i stand gjennom at alle involverte afghanske parter kommer sammen, uten overstyring fra utenlandske aktører slik USA regisserte og styrte "Bonn-prosessen" i desember

2001.

Det internasjonale samfunnet, representert ved FN, må da ikke gjøre den samme feilen som i 2001, hvor de velsigna den ene parten i den afghanske konflikten. Både på det diplomatiske planet og gjennom grunnplansbevegelser organisert av fredsbevegelsen må det mobiliseres aktivt mot utenlandske krefter som prøver å blande seg inn i prosessen.

Når vi snakker om at alle afghanske aktører må trekkes med i kommende fredsforhandlinger og forsoningsprosesser, så betyr det i tillegg til diverse Taliban-miljøer også Karzai og andre i hans regjering. Sjølv om vi mener at Karzai har spilt rolla som USAs mann fra 2001 av, så representerer han også grupper som må være med i prosessen videre. Hvem afghanerne sjølv måtte velge som sine frontfigurer i en ny interimregjering er det ikke vår sak å blande seg inn i.

Det som vil bli mer problematisk er rolla til krigsherrer og andre som beviselig har begått forbrytelser som kvalifiserer dem til å bli stilt for krigsforbryterdomstol eller afghanske domstoler anklaget for grove brudd på menneskerettighetene. Hvem skal dras for retten og hvem skal tillates å gjøre opp for seg i prosesser a la sannhetskommisjoner som de som ble brukt i Sør Afrika?

Når det gjelder spørsmålet om personell til sikkerhetsstyrker i landet etter en fredsslutning, så er det vel opplagt at disse styrkene ikke kan være de som er i landet nå. Bare å skifte luer fra brune NATO-luer til blå FN-luer vil neppe godtas eller fungere. Dersom afghanerne kom fram til at de ville ha inn internasjonale styrker under direkte FN-kommando, så ville de vel stille krav til hvilke land de kommer fra pluss til mandatet de skulle ha. Når det gjelder det siste, ville vel modellen fra Libanon på 1970-tal-

let og utover kunne være en mal? Men det overordna også her vil være at dette måtte være noe som alle parter måtte enes om.

Hva skal til for å få Norge ut av krigen?

Det har vært et stridsspørsmål på venstresida og i den norske fredsbevegelsen om Norge burde trekke soldatene sine tilbake ensidig. Deler av norsk venstreside har valgt å være kroniske uklare på dette spørsmålet. På Fredsinitiativets årsmøter har flertallet to år på rad argumentert for at det ikke er noen vits for Norge i å trekke seg ut fra Afghanistan ensidig. De har argumentert for at Norge bare er en av mange krigførende nasjoner, og at det er NATO som må ut, skal det ha noen effekt. Derfor må Norge føre en dialog innad i NATO om at NATO må avslutte krigen, har de sagt. De som har ført an i denne argumentasjonen er folk fra venstrefløyen i regjeringspartiene, særskilt fra SV.

Det de nekter å innse er at en norsk uttrekning fra krigen ville bidra til å svekke dens legitimitet. Rødt, og flere med oss, har ment at det viktigste vi kunne gjøre for å påvirke NATO til å snu var å trekke Norge ut av krigen uten å skulle vente på at andre fulgte oss. En norsk tilbaketrekking ville styrke opposisjonen i andre NATO-land og bedre sjansene for at flere kom etter.

Skal SV nå følge opp det som er varslet til det nye arbeidsprogrammet de skal vedta til våren, må de snu i dette spørsmålet og også gå inn for ensidig tilbaketrekking av styrkene til ISAF. Om dette bare vil være en valgtaktisk finte

for å slippe å gå inn i valget 2009 som et krigsparti, får vi en prøve på allerede nå i vinter, når beslutningen om fornyelse av kontraktene utover oktober 2009 skal gjøres. Vi forventer da at SV sier nei til ytterligere forlengelse og legger fram forslag om at Norge trekker seg ut av ISAF.

Den siste tiden har motstanden mot krigen i Afghanistan vokst i Europa. Det er tre hovedårsaker til dette:

1. NATO møter økt motstand i Afghanistan.
2. Den politiske betydningen av krigen øker, ettersom Irak-krigen går mot slutten.
3. NATO-landene er splittet.

Nesten i alle krigførende land er det flertall mot krigføring. Allerede har denne motstanden betydd at en rekke angripersnasjoner har satt strenge begrensninger på deres soldaters krigføring. Til USAs frustrasjon blir soldater holdt vekk fra de mest brennende områdene i sør og øst av Afghanistan. Men der noen land reserverer seg, må andre delta i "the dirty business of killing", og dermed lide tap. Krigsvennene vet at soldater i sorte liksekker er dårlige nyheter på hjemmebane – og noe som vil bidra til økt krigskepsis.

Derfor er det en generaltabbe av enkelte fredsvenner å reservere seg mot kravet om at soldatene må hjem nå. Går dagens relativt passive motstanden over til å bli aktive gatebevegelser, vil det i neste omgang forvanske elitenes ofring av soldater til en sak folk ikke forstår. Mindre krigsvilje er det samme som utvidet splid mellom USA og resten av NATO.

Der det fins splid, fins det en åpning for alternative meninger og aktører som antikrigsbevegelsen, sagt med Leonard Cohens ord: «There's a crack in everything. That's where the light comes in».

Den tyske sosialisten, Karl Liebknecht, var den eneste tyske sosialisten i Riksdagen som stilte seg opp og stemte mot de tyske krigsbevilgningene til første verdenskrig. Han fulgte ett hovedprinsipp: Hovedfienden befinner seg i ditt eget hjemland!

I Norge er den norske staten og dens krigsmaskin vår viktigste motstander. Dette prinsippet burde få norske krigsmotstandere til å intensivere kravet om å få norske soldater ut av Afghanistan, i stedet for den lammende vent-til-NATO-en-gang-i-uvis-framtid-trekker-seg-ut-linja. Vi trenger en fredsbevegelse som kjemper for fred, ikke for en snill okupasjon.

Skulle NATO tape i Afghanistan ville det være et gedigent slag for hele alliansen og spesielt dets out-of-area-prinsipp, krig for vestlige interesser. Den neste større, samlende utfordringen for krigsmotstandere blir NATO-toppmøtet i Strasbourg, som samsvarer med alliansens 60-årsjubileum. Toppmøtet foregår i april 2009, og antikrigsnettverk over hele Europa har satt mobiliseringen dit på toppen av prioriteringslista.

En styrkemarkering der vil vise den brede motstanden mot den tragiske Afghanistan-krigen. Noe som vil utvide det politiske rommet for mobiliseringer mot denne krigen senere. Og dermed bredere og større motstand. Under mobiliseringene mot WTO-toppmøtet i Seattle i 1999, som til slutt kollapset, var den synlige motstanden svært viktig. Det samme gjelder nå. Selv om de ulike

landenes eliter er villige til å gå i mot sine egne folkemeninger i dette spørsmålet, er det grenser for hvor lenge de kan holde på med dette uten å bidra til å bygge alternative politiske bevegelser og partier. Derfor er det avgjørende at krigsmotstandere tar seg selv på alvor. Vi må gjøre det politisk uspiselig å forsvare krigen. Vi ønsker å øke deres splid. Vi må sørge for at den politiske prisen for å forsvare krigen blir høyest mulig.

I Norge trenger vi å bygge en bredest mulig allianse mot krigen. Venstresiden har vært lammet av SVs større lojalitet til regjeringssamarbeidet enn til de lidende i Afghanistan. Det har hemmet aktivistarbeidet. Men uansett om SV nå snur, så er det mobiliseringen av «den tause majoritet» som vil være avgjørende. Det er allerede flertallet av det norske folk som vil ha slutt på den norske krigsdeltakelsen.

Til nå er det kjendis-opproppet «Hent soldatene hjem» som har mobilisert for Norge ut av Afghanistan. Aktivistorganiseringa knytta til denne kampanja må bygges ut framover. Det forutsetter også at flere politiske miljøer bestemmer seg på å være med på dette. Alle som leser disse linjene oppfordres til å starte sitt eget lokale avdeling av Hent soldatene hjem. Det er vår felles framtid som står på spill. Vi må hindre at Norge følger videre med på denne krigsferden, som vil vare i «flere lange år», som NATOs generalsekretær slo fast på forsvarsministermøtet i organisasjonen i oktober.

Trekk soldatene ut av Afghanistan!

”Vi oppfordrer den norske regjeringen til å trekke ut alle norske soldater fra Afghanistan. Vestens krigføring i Afghanistan har ikke svekket, men styrket terrorismen. Den har også gjort livssituasjonen verre for den jevne afghaner og peker ikke fram mot en fredelig gjenoppbygging av landet. At Norge fører krig i Afghanistan vil også på sikt svekke vår egen sikkerhet og forsvarsevne”.

Zahir Athari, Håkon Bleken, Erling Borgen, Arne Byrkjeflot, Christoffer Ellingsen, Kleiv Fiskvik, Therese Fjellheim, Johan Galtung, Gunnar Garbo, Agnete Haaland, Sissel Hallem, Ebba Haslund, Fredrik S Heffermehl, Margaret Johansen, Anne Krigsvold, Halvor Langseth, Heidi Larsen, Lasse Lindtner, Berit Moen, Anne Mari Ottersen, Sven Nordin, Per Petterson, Terje Skaufjord, Reiulf Steen, Thorvald Steen, Andrine Sæter, Boye Ullmann, Herbjørg Wassmo, Ebba Wergeland, Hanne Ørstavik.

Skriv under på www.hentsoldatenehjem.org og ta kontakt med den gjennom post@hentsoldatenehjem.org

www.hentsoldatenehjem.org